

KIMU 2018

*Haur eta gazte publikoari zuzendutako arte
eszenikoetan formakuntza*

Barbara Rivas

AURKIBIDEA

1. Jaialdiak eta Ikuskizunak

- Dferia
- Festival International d'Avignon
- Festival international de théâtre de rue d'Aurillac
- Festival n'amasse pas mousse
- Mai du théâtre
- Jaialdietatik kanpo

2. Formakuntza

- Création de marionnette portées, Bruselas
- El títere y el actor, Madrid
- Tveo en la calle , Bilbao
- Julietas & Medeas, Online

3. Ikerlana

- Publiko Guztientzat Antzezlanaren Idazketa
- Sorkutzaren Lehenengo Gogoetak

4. Bibliografia

1. Jaialdiak eta Ikuskizunak

Dferia (martxoak 5etik 8ra)

- **Microclimate**, La sala. *Dantza*
- **Txarriboda**, Hika antzerki taldea. *Antzerki-dantza*.
- **Sherezade y las capas de cebolla**, Vaivén producciones. *Antzerkia*
- **Contraescena**, Funanviolistas. *Multidisciplinar*

Festival d'Avignon (Uztailak 6tik 24ra)

- L'Avare**, Cie Tabola Rassa. *Objet*. À partir de 12 ans
- Amaranta**, Valentina Arce. *Marionnette-objet*. À partir de 5 ans
- Bon débarras!**, Compagnie Alula. *Marionnette-objet*. À partir de 8 ans
- Les enfants c'est moi**. Compagnie Tourneboulé. *Marionnette-objet*. À partir de 8 ans
- Hop là !** Compagnie 1.2.3 Soleil. *Marionnette-objet*. t À partir de 1 an.
- Les Yeux de Taqqi**. Compagnie Paname Pilotis. *Marionnette-objet*. À partir de 4 ans
- Grito Pelao**, Rocío Molina. *Danse*.
- Au-dela de la foret, le monde**. Compagnie Formiga Atómica. *Théâtre* . A partir de 8 ans

Festival de rue d'Aurillac, (22-25 Août)

- **Raya et Choko** , P'tits Bouts & Cie, *Théâtre D'objet- Marionettes*
- **Qu'est Ce?**, Casus Delires, *Théâtre De Geste-Mime-Masque*
- **Tilou-Tilou**, Exobus, *Théâtre D'objet- Marionettes*
- **Arnold Et La Tentative Ballistique**, Le Collectihihif, *Clown*
- **Ta Vie Sera Plus Moche Que La Mienne**, Les Lunettes Sales, *Pluridisciplinaire*
- **La Chouquette**, Les Essuyeuces De Plâtres, *Clown*
- **Fils Du Vent**, Anomaliques, *Théâtre D'objet- Marionettes*
- **La Vie D'alceste**, Calliope Et Tali, *Théâtre D'objet- Marionettes*
- **Bidea**, Jour De Fête, *Théâtre De Rue*
- **Manto**, Les Malles, *Danse- Marionettes*
- **Las Vanitas**, Chris Cadillac, *Théâtre*
- **Trans Express**, Cristal Palace, Bal Au Claire De Lustre, *Pluridisciplinaire*
- **Uurban Et Orbitch**, Microsillon, *Clown*

Festival N'amasse Pas Mousse, Castéra Verduzan, (15 Septembre)

- **Les tapas**, Carnage productions, *Amuse-gueules muet*. Tout public
- **Dede**, La baston compagnie, *Théâtre musical*
- **A l'homme du Cypres**, Les truculents gascons. *Théâtre intimiste*.
- **La nuit unique**, Théâtre de l'unité.

Mai du théâtre, Hendaye, (24-27 mai)

- **Les Tondues**, Cie les artes oseurs. Hendaye. *Théâtre/Antzerkia*
- **Meeting Point** , Cie Ertza. *Danse/Dantza*
- **NingunapalabRa**. JoSe&Dani. *Zirkoa*.

Jaialdietatik kanpo

- **Guk (ez gaude bakarrik)**, Borobil teatroa. *Antzerki fisikoa*. Gazteszena, Donostia.
- **Le Silence Attrape Par La Manche**, Compagnie Les Cailloux Sauvages. *Théâtre* - à partir de 5 ans. Hendaye (Espace culturel Mendi Zolan)
- **Blanche Ebene**, Compagnie Graine de Vie. *Marionettes* - à partir de 9 ans. Ainhoa (Salle Elkartetxea)

Bruselas

- **TeNtatives D'approches- D'un Point De Suspension**, Yoann Bourgeois. *Cirque*
- **Loopstation**, Cie Ontroerend Goed. *Théâtre*

Madrid

- **Proyecto Edipo**, Teatro Lab. *Antzerkia*
- **Auto De Los Inocentes**, Compañía Nacional De Teatro Clásico.

2. Ikastaroak

Création de marionnette portées, Bruselas (Martxoak 21etik 31ra)

Corps hybride avec celui de son manipulateur avec Natacha Belova.

Technique de réalisation

Sculpture de tête en terre glaise, finition en thermoplastique, corps en mousse.

La conception

Au départ d'un texte ou d'un thème comme source d'inspiration, nous allons récolter une série d'images, collecter un ensemble de réflexions, afin de construire une palette visuelle. Ce faisant, nous mêlerons les pensées aléatoires et logiques, en lien direct avec le sujet ou articulées de manière associative, car tout peut nourrir la création.

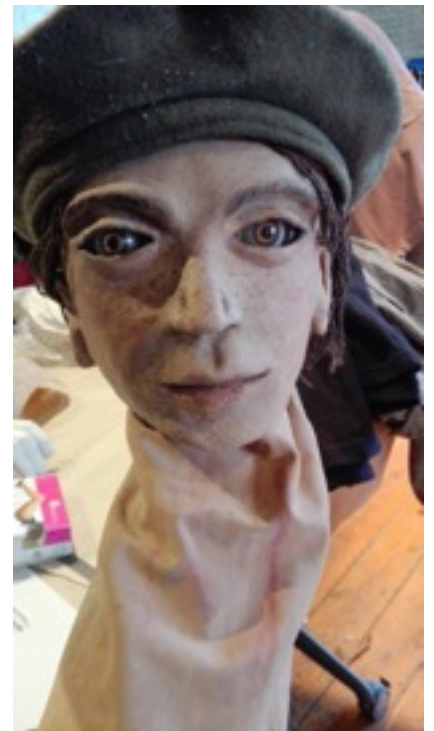

La sélection de la forme appropriée et la réalisation

Les différents matériaux utilisés, la taille de la marionnette, la technique de manipulation, sont des choix importants qui sont pour moi rarement théoriques. C'est plus souvent par les essais, par les tests, qu'apparaissent les réponses appropriées.

C'est une étape essentielle pour rendre votre marionnette vivante, efficace et organique dans le spectacle.

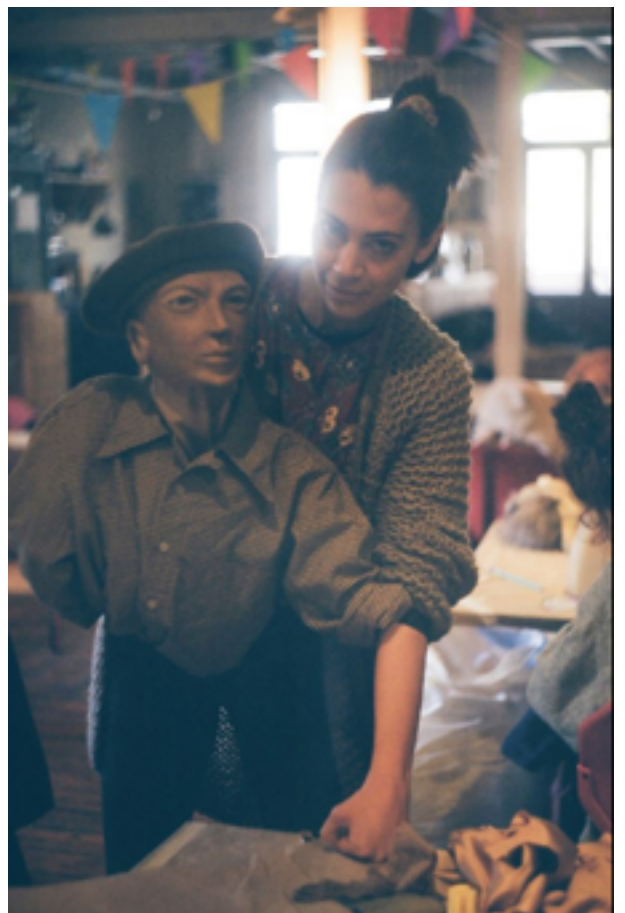
L'anatomie du corps humain est une source d'inspiration irremplaçable. Mais on peut respecter ou ne pas respecter la réalité. C'est un choix, un choix à assumer. L'imitation du réel, transposition, déformation, tout est possible.

Costumes

La marionnette ne se laisse pas habiller facilement. Il faut respecter ses goûts, écouter ses réticences...la qualité des matières, les couleurs, les contrastes du costume jouent un rôle important dans l'orientation du regard et de l'attention du spectateur. Nous apprendrons aussi de différentes techniques pour rendre la symbiose entre la marionnette et son manipulateur crédible.

Manipulation

Nous aurons l'occasion d'expérimenter un peu de la manipulation avec les marionnettes que j'amènerai au stage, et aussi sur les créatures qui naîtront pendant le travail.

Tveo en la calle, hausnarketa jardunaldiak (Maiatzak 7 eta 8, Bilbao)

Las Artes de Calle intentan demostrar que sin espacio público no hay sociedad, y que no hay ciudadanía sin espacio público. Y que las calles no son sólo consumo sino también inspiración y creación. El objetivo de estas Jornadas de Reflexión es reivindicar las calles como espacios naturales de desarrollo personal, especialmente para la infancia y la juventud, y como elemento transformador de la sociedad, entendiendo el espacio público como un lugar de relación social y de construcción colectiva.

El títere y el actor, Madrid. (Iraiak 24tik 28ra)

¿Soy actor? ¿Soy titiritero? Existe una controversia, una distancia entre el mundo del títere y el mundo del actor. Intérpretes que se atraen, pero que se ven lejanos uno de otro.

Culturas ancestrales y artistas con gran personalidad nos han demostrado que la unión de estas interpretaciones ha creado lenguajes teatrales únicos.

En este taller proponemos unir en un mismo espacio estas dos artes: el actor, cuerpo, voz, movimiento, presencia escénica, y el títere, con sus complejidades técnicas y sus amplias posibilidades expresivas. Pero también se añadirá la utilización del espacio escénico y los objetos, descubriendo la vida que permanece inerte en su estructura.

Ser a la vez actor, títere y objeto. Un único intérprete.

Trabajaremos partituras de acciones partiendo de diferentes inspiraciones, encontrando estructuras dramatúrgicas creadas por los propios actores. El objetivo es dejar fluir y encontrar cualquier expresión o lenguaje que se proponga.

El propósito de este taller es crear un espacio donde la distancia actor-títere-objeto se diluya hasta romperse. Esto requiere un exhaustivo conocimiento del propio cuerpo, adaptándolo y modificándolo para ser parte del títere u objeto. El trabajo y la creación colectiva son primordiales para lograr nuestros objetivos.

Julietas y Medeas. (Hasiera Urriak 1. 12 asteko iraupena)

Este es un taller sobre ti y sobre mí. Que somos distintas. Que queremos escribir. Este taller va sobre lo que nos duele. Y sobre lo que nos da risa. Sobre lo que nos conmueve y nos mueve. Porque la vida es conflicto. Conflicto que es fuerza; fuerza

vital que impulsa y pone las cosas en marcha. Que nos pone en marcha. Y conflicto, y no otra cosa, es el teatro. Por eso, ahí estamos nosotras. Porque el teatro ocurre sobre el escenario, sí; pero primero y antes que nada en una hoja de papel, a través de la escritura. La nuestra.

Este es un taller sobre nosotras, Julietas y Medeas.

Vamos a utilizar los mimbres de nuestra memoria, nuestros recuerdos, nuestras vivencias... para ponerlas al servicio de la escritura teatral. Porque pocas cosas tienen tanta fuerza como las palabras hechas cuerpo sobre un escenario. Y porque las nuestras –nuestras palabras, como nuestros cuerpos– cuentan, importan, pesan. Porque queremos escribir; desde lo que somos y queremos ser... Queremos, y escribimos.

IKERLANA

KIMU: Haur eta gazte publikoari zuzendutako arte eszenikoak

*"Parce qu'un enfant est un
adulte en devenir et qu'un adulte
est un enfant en souvenir."*

Suzanne Lebeau

Txontxongilo antzerkia beti gustatu izan zait, txontxongilo handiak batez ere, japoniako bunraku antzerkia eta aktorearen gorputzarekin nahasten diren txontxongilo horietakoak. 2018ko KIMU programaren parte nintzela jakin nuenean txontxongilo mundua hobeto ezagutzeko aukera ona zela pentsatu nuen eta hori izan da nire abiapuntua.

Zergatik txontxongilo antzerkia?

"El lenguaje del títere es sólo una sucesión de esquemas, de indicaciones sumarias, de esbozos. Es forzosamente simple, directo, y requiere del espectador una participación activa. Imposibilitado de expresar los matices, deja disponerlos a su agrado a aquél a quien se dirige. No expresando sino las grandes líneas y las nervaduras esenciales, permite al oyente bordar a su gusto. Propone una arquitectura sólida, y factible de que cada uno la decore según su fantasía" (Mane Bernardo, 1963)

Mane Bernardok esaten duen bezala, txontxongiloen hizkuntza sinplea da, basikoa. Publikoari hausnarketa espazioa usten dio eta beraien beharretatik sortzen dute, bakoitza bere irudimena lantzen eta bere irakurketa egiten. Poesia eta metafora oinarri duen antzerkia, publiko aktibo bat eskatzen du eta nire ustez hori da haurren antzerkiak behar duena.

Haurrak eta gazteak ez dute bukatan eseri eta esfortzurik eskatzen ez duen antzerkia mota nahi, akzioa behar dute eta fisikoa ez bada buru-lana izan behar du. Esfortzua=atentzioa

Non dago atentzioa? Nere ustez kontrasteak asko laguntzen dute historian interesa ez galtzea. Akzioen dinamika, erritmoa, textua-ixiltasunak, mugimendua eta gelditasuna. Argiak ere istorioaren parte dira eta informazioa gehitzen dute, xehetasunak, giroa.

Hainbat ikuskizun ikusi eta gero galdera asko etortzen zaikit burura: Zer da haur eta gazteentzako antzerkia? Zer da helduen antzerkiaz desberdintzen duena, zerbaitek desberdintzen badu? Forma? istorioa? nola kontatzen den? Nun daude adin mugak?

Batzutan haurrentzako antzerkia egiten denean denak balio duen sensazioa daukat; eztitutako istorio bat, heldutasunik eza... Haur eta gazteak ere arazoak dituzte eta Suzanne Labeau-ek esaten duen bezala:

“le monde dans lequel nous vivons ensemble, adultes et enfants, est le même : cruel, tendre, complexe, le blanc et le noir aux extrémités tissant une large et épaisse zone grise où les choses ne sont jamais si évidentes ».

(<http://idearts.com/magazine/dossiers/suzanne-lebeau.htm>)

Haurrak ez dira bakarrik joaten antzerkira eta pena bat da gurasoak edo hurrekin juten diren helduak ere esperientzi eta bidai horretaz ez disfrutatzea. Haurrentzako antzerkia helduentzat interesgarria dena. Helduentzako antzerkia haurrentzat interesgarria dena. Partekatzeko esperientzia bat.

Aurten KIMU programari esker kusi ditudan ikuskizunetatik, badaude bereziki gustatu zaizkidanak eta saiatu naiz hauen berezitasunak zeintzuk diren ateratzen :

-L'Avare, Cie Tabola Rassa. *Objet*. À partir de 12 ans

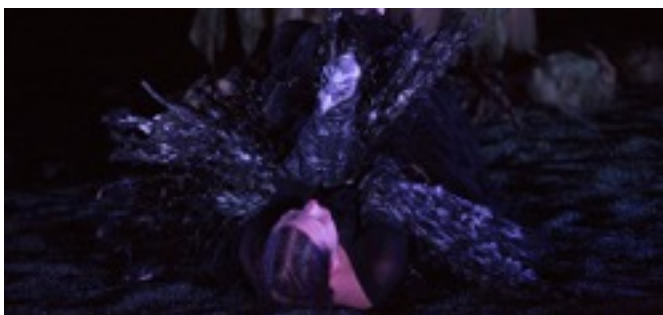

Objetu antzerkia. Molieren klasiko bat hartu dute eta uraren urritasunari buruz hitzegiten dute, pertsonaiak iturri desberdinekin egiten dituzte. Zoragarria da nola sartzen zaren istorioan hain objektu eta eszenografia gutxi erabilita. Interpretazio aldetik lan bikaina dago: manipulazioa , pertsonai desberdinen ahotsak eta mugimenduaren kalitatea.

-Bon débarras!, Compagnie Alula. *Marionnette-objet*. À partir de 8 ans

7 txontxongilorekin kontaktzen da istorio hau. Etxe batean, garai desberdinetan pasatzen diren istorioak kontaktzen dituzte. Manipulazio aldetik oso lan bikaina iruditu zitzaidan eta eszenografia ere oso ederra eta egokia zen, erabilera ainitzekoa. Aldaketa ugari egiten zituzten eta horrek dinamika asko ematen zion ikuskizunari. Istorio aldetik sinplea baina polita.

-Blanche Ebene, Compagnie Graine de Vie. *Marionnettes* - à partir de 9 ans

Laurie Cannac aktoreak eta Alexandra Lupidi musikariak ematen diote bizia istorio honi. Ilka Schönbein-en teknika erabiliz.

Ilka Schönbein-en lanak mundu berri bat planteatzen du txontxongiloekin. Dantza, gorputz espresioa, maskara eta txontxongiloen erabilpena. Mutazioen antzerkia deitzen diote.

Ikuskizun honetan nahiz eta istorio bat egon, irudietan oinarritzen den proposamena da, atmosferak sortu eta batetik bestera aldatu musikarekin lagunduz.

-Les enfants c'est moi. Compagnie Tourneboulé. *Marionnette-objet.* À partir de 8 ans

Objetu antzerkia zuzeneko musikarekin. Teknikoki konplexua zen. Sabaitik objektuak jaisten ziren, beste objektu batzuk bakarrik mugitzen ziren, urrunetik gidatuak. Pertsonaien aldetik oso ondo sortuak zeuden. Estetika berezia zeukan.

-Les Tondues, Cie les artes oseurs. Hendaye. *Théâtre/Antzerkia*

Kale antzerkia. Istorioa oso ondo sortua zegoen eta textua, zuzeneko musika, kantak eta dantza nahasten zituzten. Publikoa 3 taldeetan banatzen zuten eta

talde bakoitza pertsonai bati jarraitzen zion, bere istorioa ezagutzuz.

Espazioaren erabilpena azpimarratzen det.

Hendayako kaleak, etxeak, frontoia etb. nola sartzen zuten istorioan eta nola erabiltzen zituzten.

Sorkuntzaren lehenengo gogoetak

Disziplina eta teknika desberdinak batzen dituen ikuskizun bat sortu nahiko nuke; zuzeneko musika, dantza, txontxongiloak, teknologia berriak eta textua.

Beti pentsatu izan det antzerkia talde lana dela eta nire sormen berri honetan gustatuko litzaidake bi aktore egotea eszenan eta musikari bat. Zuzendaritza lana ere garrantzitsua iruditzen zait eta kanpoko begirada izatea beharrezkoa da nire ustez.

Gaia

Hasieran, txontxongiloaren sorkuntzako ikastaroan argi neukan ez nuela nire txontxongiloaren generoa argi utzi nahi. Transgeneroa, homosexualitatea, identitatearen gaiak nituen nire buruan.

Poliki poliki beste gai batzuk etorri zaizkit burura eta *Julietas y Medeas* ikastaro idazketa asko lagunduko didala uste dut gai eta buruan duakadan informazio guztia paperean ondo irudikatzeko.

Estetika

Irudiak, transformazioak, maskarak, protesiak, txontxongiloak..

Ilka Schoinbein- en antzerkiari mutazio antzerkia deitu izan diote, obran zehar aktore bat egonda ere pertsonai eta tranformazio asko ikusten direlako.

Natacha Belovaren ikastaroan ikasitako teknikarekin beste txontxongilo edo maskara bat sortzea gustatuko litzaidake ikuskizunean erabiltzeko.

Teknologia berriak: Zinea antzerkian

Katie Mitchell zuzendari Britainarra ekoizpen multimediak egiten ditu, bere ikuskizunak antzerkia eta zinea nahasten dute. Obra batean dauden elementu guztiak zatitzen ditu; narrazioa eszenatokiaren albo batean dauden kabina batzuetan egiten dute, grabaketa estudio bat balitz bezala, beste aktore batzuk obran dauden inguru soinuak egiten dituzte.

Klasikoen adaptazioa edo obra kontemporaneoak eszenatokian jartzen ditu, pantaila handi batekin eta hainbat aktore eta teknikariek bideo-kamerekin gertatzen dena zuzenean grabatzen dute. Publiko bezela ikuspuntu desberdinak jasotzen dituzu.

Horrelako proposamenak ikusi ditudenean beti helduentzako zuzenduak izan dira eta kamarak aktorearen interpretazioa jasoz. Gustatuko litzaidake teknika hau txontxongiloekin probatzea. Txontxongiloaren planoak, manipulatzaile/ pertsonaiaren planoak. Zer erlazio sortu dezakegu pertsonai-manipulatzaile-txontxongilo-en artean?

Eszenografia

Eszenografia sinpleak baina balio ainitzekoak gustatzen zaikit. Espaziotik mugitu daitezkeenak, hainbat zatiz osatuta adibidez eta lego bat bezala elkartu edo banandu daitezkeenak modu bakoitzean

espazio eta atmosfera desberdinak lortuz.

Bon débarras ikuskizunean erabiltzen duten estruktura adibidez: etxe handi bateko eskailera bat zen eta ate batekin trasteleku bat. Zatitzen zenean kaleko edo etxeke edozein toki izan zitekeen.

Hauek dira nire sormen prozesuaren lehenengo gogoetak. Gauza batzuk oso argi ditut eta beste batzuk ez hainbeste. Hurrengo pausoa akziora pasatzea da eta aurrean ikasitakoa fisikoki probatzea izango da.

KIMU programan 8 hilabete murgilduta egon eta gero konturatu naiz haur eta gazteentzat egin nahi dudana antzerkia helduentzat ere badela: publiko familiarrarentzat. Disziplina asko batzen dituen antzerkia sortu nahiko nuke; musika, dantza, txontxongiloak eta zinea istorio bat kontatzen laguntzeko.

Hasierako galdera batzuei erantzuna aurkitu diet eta beste berri batzuekin geratzen naiz. Indarra eta ezagutza ugarirekin bukatzen dut KIMU programa eta ikuskizun bat sortzeko prest.

Eskerrikasko nire ibilbidea zabaltzeagatik.

Bibliografía

Liburuak

- Rodari, Gianni (1983) *Gramática de la fantasía: introducción al arte de contar historias*. Turín. Giulio Einaudi editore.
- Pascual, Itziar. *Suzanne Lebeau: Las huellas de la esperanza*. ASSITEJ España.
- Philippe & Charisse Faraut , 2010. *Modelage de portraits en argile : Anatomie et expressions du visage*. Francia. Eyrolles
- Naly Gérard, 2017. *Ilka Schönbein: Un théâtre charnel*. Francia, Editions de l'Oeil

Web orriak

- Pascual, Itziar. *Paisajes para una dramaturgia*.
<http://www.resad.es/acotaciones/acotaciones19/19itziar.pdf>
- <http://idearts.com/magazine/dossiers/suzanne-lebeau.htm>
- <http://www.artezblai.com/artezblai/mensaje-del-dia-mundial-del-teatro-para-la-infancia-y-la-juventud-2012-por-suzanne-lebeau.html>
- <http://confabulario.eluniversal.com.mx/los-porques-de-suzanne-lebeau/>